

KOMUNISMOAZ IDATZI

Euskal Herrian idazten ari* denak eskuetan daduka sozialismoaren problema. Nahi ta ez hori. Beren modura, batzuek isildu eginaz likidatzen dute arazoa. Beste batzuek nahiago dute problema horrezaz agiri jardun, eta, aukera haundirik eduki* gabe egin behar izan arren, saiatu ere egiten dira nolabait konpontzen. Utz ditzagun alde batera isilduaz mintzatzen direnak.

Baina sozialismoa, eta areago* komunismoa, ebidente behintzat ez dira orain arte: haren alde edo kontra egon liteke, eta ez dira kontra egote guztiak ere berdinak. Utz ditzagun, hala ere, kontra daudenak ere baketan.

Komunismoaren edo sozialismoaren alde egotea, ostera*, kontra egotea bezain zentzugabeko nahiz zentzudun izan daiteke, zeln sozialismo edo komunizmoren aldezkari izan argitu arte. Komunista izeneko Alderdiaren baten barruan edo hurrean egonez gero, komunismoa bere Alderdiarena bakarrik dela erabakita dadukanak, problemarik gabe izendatuko du hau, eta, hala ere, gauza konkretu bat aipatzen du. Aitzitik*, inolako Alderdiaren funtzioan hartu gabe aipatzen den komunismoaz (hots*, komunismo «soilaz») idazteari buruz, zehatz-zehazki berezi beharra dago bi jokabide behintzat.

Lehenengo jokabidean komunismoa beste argitasunik gabe ta soilik* aipatzen da, orokarki*, eta, hemen ere, komunismoaren barruko ezberdintasun eta «sektak» haintzat hartu gabe. Bistan dago antikomunismoz Intosikatutako jende aurrean horrelaxe abiatu beharra dagoela; eta 60-65. urteetako Euskal Herriaz ahaztu ez denak ba daki antikomunismoaren kontra zenbat lan egin beharra zen. Gero ere batzuek jokabide horrexekin jarraitu dute. Rikardo Arregik, adibidez, maila horretan burutu zuen bere lanik gehiena. Horregatik barka dakizkeo, bestela sinplekeria hutsa liratekeen esaldi asko ta asko. Horrelako lanak komunismoaren printzipioak adierazi nahi ditu ezeren aurretik, eta orokarki egin ere, kontzientzia sortzearen aldiak dabil eta. Lan honen egitama* eginbeharrak ezarrita dago, eta anti-antikomunismo baino oso guti gehiagorena de ezinbestean. Rikardo Arregiri manikeismoa salatu ziotenak, ondo igarri zioten haren puntu flakoa.

Beste jokabideak egoera konkretua hartzen du bere reflexioaren abiaburu. Eta komunismo konkretuaz jardutekotan, oraindik singularrean pentsatzea, edo apostolutza edo inuzentziaren mailarik altuena besterik ez da. Ez dago sozialismo edo komunismo batik, ez nazioartean eta ez nazioartean, ez errealidadean eta ez asmoetan. Beraz*, problema konkretuak azterkatzekotan, ezberdintasun ezberdin horien barrura begiratuz egin beharko da. Nik ez dakit, komunismoaz-eta orokarki* mintzatzeko garaia honezkero arras* pasatuta ote dagoen gure artean; baina baletz iruditzen zait. Areago*: garai haren beharrik batere ez genuela edukiko uste dut, konkretutik abiatuz lan egiten asmatu izan bagenu. Nolanahi ere, jadanik* ezberdintasun konkretuekin ez konfrontatzerik ez dadukagula sinestuta nago. Eta, nire ustez, erreformismoaren edo errebisionismoaren problema da ezberdintasunotan inportanteena. Erreformismoak eta anti-erreformismoak elkar kondenatzen dute Europa (Europara muga gaitezen), eta biek ukatzen diote elkarri komunista izena. Hala ere, nik neure buruari balmena emanda dadukiot oraingoz blak komunismotzat hartzeko.

Oraingoz nire buruari emandako beste balmen bat, Alderdiaren batean sartu gabe, alderdi hartzekoa da. Problema honetaz Non egon behar dau idazleak? artikuluan (ANAITASUNA, 194. zenbakian) eta beste idazlan batzuetan ere neure usteak azaldu nago. Zer egin behar du idazleak: komunismo soil* bakarrik predikatu, ala komunismoa Alderdiaren baten zentzuan bakarrik azaldu eta irakurleari zer aukera ahora eman, ala hasieratik beretik, ezberdintasunak hor daudela ikusirik, problemak eta diferentziak dauden legez* erakutsi eta irakurleari utzi hautaera?

Azkeneko hau egiten duenari laster leporatuko zaio antikomunismoaren sanbenittoa. Zeren* eta problemak erakutsi eta kritikatu beharrean baitago*. Lan gaizki pagatua hauxe, antikomunismoaren itxura ta arriksu horixe beregain hartuta ibili beharko baitu* beti. Bere problemarik haundiena, hala ere, problema batzuk edo haien alde batzuk azalduz, beste asko isildu egin beharrean datza*. Eta isildu ere, dena batera esaterik ez dagoelakoxe besterik ez. Idazlea, bere galak hautatzekoan*, zenbat okasizko kariren* artean da-

bilien, berriz, ezer idatzi duen edonork esperimentatu du. Eta ez da hori idazlearen mugadura bakarra.

Idazleak gauza batl ezin sekula amore emango dio: komunismoari komunismotik begiratzuz egin beharko dio bere kritika (baina zer da komunismoa?). Komunismoaz orokarki* bakarrik diharduenaz ezer ez dakigun legez, honezaz ba dakigu zeln komunismo konkretu nahi duen eta zeln konkretu ez. Ez da komunismoaren akademiko edo obisporik. Gura ez duen komunismo horren antikomunista dugu, hortakoz*. Baina lehenengo maila abstraktuan geratuta, hurrengokoari antikomunismoaren akusazioa egitea logikan kabitzen ez den Ipuina da. Ez gehiago ez gutiago. Zeren* eta praktikan harentzat komunismoa bat baldin bada, honentzat ez dago komunismo batik batere, ugari baino.

Eta zer esan euskal liburu ta errebista ofizialetako literaturari begiratuta? Gure anti-antikomunista gehienak inuzentzen linboan bapo lo hartuta daudela. Zeinek aipatu dio gure herriari inol, komunismoaren barruko XIX. mendetik* hasi ta 1971. urterarteko problemarik eta eskola ezberdinik? Eta herri bakoitzak bere sozialismoa muntatu behar duela esaten da gero... Gure idazleek nahiago dukete* herriari zer egin diktatu, herria baino herriago baitira*. Edota gaztainak sutatik ateratzea besteren batentzat utzi.

Komunismo ezberdinak elkarri konfrontatuz diharduen idazlearen zoritxarra da, berak bere ikusgunearekin* eta bere modura kritikatzuten dituen komunismoAK kritikatzekoan, beste ikusgune eta beste moduekin EDOZEIN komunismo kritikatzuten dutenekin batera azaldu beharra. Itxuraz behintzat.

Irakurleak, artikulua hau zergatik idatzi den pentsatzen badu, berez hartuko du susmoa, ni neu itxura horren arabera* behin baino gehiagotan juzgatzen narabiltela. Baina gure literaturak, beti jeneralidadeen mailan ibili nahi ez badu, ez daduka jeneralidadeak baino zerbaiz gehiago esan beste erremediorik.

Jose Azurmendi

daduka, dauka
dadukiot, daukatsat
dakizkeo, daitekioz
daude, dagoz
dio, deutso
diote, deutsoe
ditzagun, daiguzan
zait, jat
zaio, jako
zioten, eutsoen

«Chiquito de Mallavia»ren desafloa

«Ni, Mallabiko Florentzio Sarasua, 44 urteko harrijasotzailea naiz. Hamar arroako harri kubikoarekin, Euskal Herriko edozein indartsuri jokatu neuskio, berrogei urtez gorakoa bada, kondizio honeetan: ekinaldi bakarra, 30 minutuzkoa, lana denbora berean egiteko, batak hegal batean eta besteak bestean». Hauxe dino «Chiquito de Mallavia» harrijasotzaileak. Inor presentatzen bada, deitu Ermura, 736 telefonora.

«ANAITASUNA BIZKAIA»

Zuzendaria Anjel Zelaieta Gisasola
Idazkolaria ta banakolaria: Jardin Txikerra, 1
Bilbao (12).
D. L.: BI - 1.753 - 1967
Imprimatzailea: Imprenta AMADO. Bilbao
Irarlea: RALI. Bilbao.